

Antti Erkkilä¹, Irmeli Mustalahti¹, Nina Tokola¹, Anna-Maija Tuunainen ja Teppo Hujala²

Nuorten metsänomistajien valmiudet, valta ja vastuu

Erkkilä A., Mustalahti I., Tokola N., Tuunainen A.-M., Hujala T. (2021). Nuorten metsänomistajien valmiudet, valta ja vastuu. Metsätieteen aikakauskirja 2021-10513. Tutkimusartikkeli. 17 s. <https://doi.org/10.14214/ma.10513>

Tiivistelmä

Nuoret metsänomistajat ovat pieni, mutta sukupolvensa edustajina kokoaan tärkeämpi metsänomistajien osajoukko. Tässä tutkimuksessa perusjoukkona oli Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa asuvat 16–30-vuotiaat, vuosina 1987–2002 syntyneet, metsänomistajat. Tutkimuksen tavoitteena oli täydentää tutkimustietoa ja tunnistaa nuorten metsänomistajien omia näkemyksiä ja näkökulmia ilman ennalta rajattuja kansallisia tai muita tavoitteita. Pyrimme ymmärtämään, miten nuoret metsänomistajat näkevät omat arvonsa ja vastuunsa metsätilan omistajina. Teema-haastattelut toteuttivat yhteistyössä kaksi varttunutta tutkijaa sekä nuori yliopisto-opiskelija, joka on itsekin metsänomistaja. Menettelyllä tavoiteltiin tutkimusmenetelmällisesti pätevää tiedon yhteisluontia ja nuorten metsänomistajien luottamuksellista kohtaamista haastattelutilanteissa. Sisällöllisesti haastatteluaineistoa leimaa kerronnallisuus, mistä syystä analyysimenetelmäksi valittiin temaattinen narratiivinen analyysi. Nuoret metsänomistajat kokivat, että metsäomaisuuden periminen oli osa sukupolvien ketjua ja siten edellytti heitä pitämään metsätila edelleenkin suvun omistuksessa. Omat vanhemmat, kokeneet sukulaiset ja metsäalan ammattilaiset koettiin asiantunteviksi auktoriteeteiksi, joiden tietoa ja osaamista harvemmin kyseenalaistettiin. Nuorten metsänomistajien todellinen osallistuminen metsien käyttöä koskevaan päätöksentekoon jäi usein ohueksi. Omaisuutta ja velvoitteita oli siirretty nuorille metsänomistajille ilman riittäviä resursseja ja toimintamahdollisuuksia, mistä syystä yhteiskuntakriittisestä näkökulmasta katsoen kyseessä ei ole nuoren vastuullistaminen vaan vastuuttaminen. Metsäpalvelujen kehittämisessä (sukupolvenvaihdokset, uusien metsänomistajien informointipalvelut, metsäsuunnittelupalvelut) on tärkeää kiinnittää huomiota nuorten metsänomistajien osallistumis- ja päätöksentekokyvyn tukemiseen. Toimijuutta ja vastuunkannon valmiuksia voitaisiin vahvistaa tuottamalla ja jakamalla tietoa ja toimintasuosituksia metsänomistajaperheiden ylisukupolvisesta dialogista. Tarvitaan yhtäältä nuorille räätälöityjä metsänomistamisen viestintäkanavia mutta toisaalta myös käytänteitä, joissa nuoret metsänomistajat voivat osallistua omine näkökulmineen tasavertaisesti muiden kanssa. Jatkokutkimuksia tulisi kohdentaa myös muualle Suomeen, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asuviin nuoriin metsänomistajiin.

Asiasanat metsänomistajat; nuoret; teema-haastattelu; vastuullistaminen; vastuuttaminen; kansatutkimus

Yhteystiedot ¹Itä-Suomen yliopisto, Historia- ja maantieteiden laitos, Joensuu; ²Itä-Suomen yliopisto, Metsätieteiden osasto, Joensuu

Sähköposti antti.erkkila@uef.fi

Hyväksytty 7.7.2021

1 Johdanto

Yleiseurooppalaisia ja myös Suomessa hyvin tunnettuja metsänomistajakunnan muutostrendejä ovat ikääntyminen, kaupungistuminen ja ammattijakauman muutos (Karppinen ym. 2020; Weiss ym. 2017, 2019). Kansalaiset peräänkuuluttavat enenevässä määrin luonnonmukaista metsänhoitoa (Bauhus ym. 2013), ja tutkijat korostavat metsätalouden kokonaiskestävyyttä ja inklusiivisia metsäpolitiikan prosesseja (Kröger ja Raitio 2017; Winkel 2017; Mustalahti 2018; Orsi ym. 2020), jotka aiempaa paremmin huomioisivat kansalaisten arvot ja tulevien sukupolvien tarpeet.

Nuoret metsänomistajat ovat pieni, mutta sukupolvensa edustajina kokoaan tärkeämpi ryhmä. Suomessa yksityiset henkilöt, henkilöyhtymät ja perikunnat omistavat noin 14 miljoonaa hehtaaria metsätalousmaata (Peltola ym. 2020, s. 26). On oletettavaa, että nuorilla metsänomistajilla on vaikutusta metsämaan käyttöön nyt ja varsinkin tulevaisuudessa. Suomalaisten metsänomistajien keski-ikä on 62 vuotta (Karppinen ym. 2020). Nuoria, 16–30-vuotiaita, vähintään yhden metsämahehtaarin omistavia henkilömetsänomistajia oli 29.7.2019 Suomen metsäkeskuksen rekisterin mukaan noin 18 400 (3,5 % kaikista henkilömetsänomistajista).

Tutkimustietoa suomalaisten nuorten metsänomistajien arvoista, arvostuksista ja metsänkäytön tulevaisuuden suunnitelmista on olemassa suhteellisen vähän. Keskeisimmät nuoriin metsänomistajiin edes osittain kohdentuneet tutkimukset ovat jo vähintään vuosikymmenen takaa, ja niissäkin nuorten sijaan on tutkittu ikäjakaumaltaan laveampaa tulevien tai uusien metsänomistajien ryhmää (Rämö ja Toivonen 2009; Karppinen ja Tiainen 2010). Toisissa, osin tuoreemmissa tutkimuksissa, on puolestaan tutkittu nuoria yleisemmin, eikä pelkästään metsänomistajia (Mäkijärvi 2009; Mäkijärvi ym. 2010; Nummelin ym. 2016; Suomen Metsäyhdistys 2019; Korhonen ym. 2020). Metsänomistajatutkimuksissa on saatu vain vähän tietoa nuorten metsäsuhteesta, urasuunnitelmista ja muista tulevaisuuden näkymistä.

Valtioneuvosto vahvisti 21.2.2019 periaatepäätöksellään päivitetyn version Kansallisesta metsästrategiasta 2025 (Maa- ja metsätalousministeriö 2019). Uudistettu strategia pyrkii vastaamaan muuttuvaan toimintaympäristöön, mistä esimerkkinä on seuraava suora lainaus: ”Yhä useampi nuori odottaa työpaikkansa edustavan toiminnassaan kestävä kehityksen arvoja.” Uusi, aiempaa liberaalimpi metsälaki (2014) korostaa yksittäisen metsänomistajan roolia ja vastuuta metsävarojen käytössä ja hallinnassa. Metsänhoitoyhdistyslain (2013) muutos poisti pakollisen metsänhoitomaksun ja lisäsi siten osaltaan metsänomistajan valinnanvapautta metsissään ja yhdistystoiminnassaan. Lakiuudistusten voidaan nähdä kuvastavan reagoitakykyistä hajautettua metsähallintoa, joka laajentaa metsänomistajien, toimijaverkoston ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia maankäytössä ja metsävarojen hallinnassa. Vaikka lakimuutokset ovat kannustaneet metsäammattilaisia tarjoamaan monipuolisempaa neuvontaa, käytännön metsäneuvonnassa näkyy kuitenkin yhä edelleen pitkäaikainen pyrkimys toteuttaa ns. ”hyvää metsänhoitoa” ilman, että neuvonnassa tuodaan säännönmukaisesti esille vaihtoehtoisia metsiköiden käsittelyehdotuksia. Suomalainen metsänomistaja 2020 -tutkimuksen mukaan neuvontaa 2016–2018 saaneista metsänomistajista 34 prosentille ei ollut kerrottu metsänkäsittelyn vaihtoehtoja (Hänninen ym. 2020, s. 45). Metsäneuvonnan yksipuolista ideologiaa ovat kritisoineet mm. Kangas ja Hänninen (2003) sekä Pynnönen (2020).

Vastuullistaminen näyttäytyy yhteiskunnassamme lähes kaikkialla, esimerkiksi terveydenhuollossa ja yhteiskunnan erilaisissa muutosprosesseissa, kuten siirtymisessä kiertotalouteen, mutta myös luonnonvarojen hallinnassa ja käytössä (Hinds ja Grabosky 2010; Juhila ym. 2017; Mustalahti ja Agrawal 2020). Juhilan ja Raitakarin (2017) mukaan ”[v]astuullistamisessa keskeistä on yksilöiden toimijuus, tahto ja valinnat, niihin vaikuttaminen ja niiden etäältä hallitseminen käyttäen suostuttelevaa valtaa.”

Tässä artikkelissa tarkastelemme kriittisesti vastuullistamista ja lähestymme käsitettä toimijuuden näkökulmasta. Mustalahti ja Agrawal (2020) huomauttavat, että varsinkin heikommassa asemassa olevien ryhmien vastuuttamisesta on tullut toimintatapa, jolla pyritään parantamaan taloudellista tehokkuutta ja poliittisia tavoitteita. Erbaugh (2019), Dobrynin ym. (2020), Mustalahti ym. (2020) ja Mwaseba ym. (2020) kyseenalaistavat sen, miten vastuullistaminen ilmenee yhteiskunnassa eräänlaisena hegemoniana, missä kansalaisten oletetaan voivan kantaa ylhäältäpäin saneltua vastuuta ja velvoitteita.

Vastuullistamisen prosessissa sosiaalitieteiden käsite toimijuus (engl. agency) voidaan nähdä yksilön mahdollisuutena vaikuttaa omaan elämänsä kuluun, valita ja toimia toisin kuin häneltä odotetaan (Gordon 2005; Juntunen 2020). Jos toimijuus ymmärretään kykyinä ja valtana saada aikaan tekoja sosiaalisessa kontekstissa, toimijan toimijuus on tiedostettujen ja tiedostamattomien motiivien ja kiinnostuksen kohteiden, sekä diskurssien ja jokapäiväisten toimien monikerroksinen kokonaisuus (Takala ym. 2019). Toimijuus voidaankin ymmärtää kyvyksi (engl. capacity) ja voimaksi (engl. power) tuottaa toimintaa, jota käytetään sosiaalisessa kontekstissa ja joka muodostuu ihmisillä käytettävissä olevien resurssien ja mahdollisuuksien mukaan (Clever 2007). Siksi toimijuus voidaan ajatella myös kyvykkyytenä (engl. capability) kantaa vastuuta (engl. responsibility). Vastuunkantamisessa onkin tärkeää huomioida valtasuhteiden epätasapaino diskurssirakenteiden uudelleen järjestämiseksi (Barad 2003). Tässä artikkelissa käytämme termiä vastuuttaminen kuvatessamme tilannetta, jossa valta-asetelma ja valtasuhteet näkyvät vastuunkantamista ylikorostavana diskurssina. Tällaisessa tapauksessa vastuunkantaminen toteutuu ulkopuolelta, ylhäältä tai valtasuhteiden avulla ohjatusti, eikä toimijan oman kyvykkyyden kautta.

Vastuuttamisen käsitteellä kuvaamme, miten suostuttelu on muuttunut sävyiltään vaativaksi tai valtasuhteista käsin tapahtuvaksi velvoittamiseksi. Vastuuttamisessa toimijuus on muuttunut ulkoapäin ohjailuksi toiminnaksi, jossa toimijalta itseltään puuttuu valtaa tehdä päätöksiä tai toimia itsenäisenä toimijana. Vastuullistaminen ja vastuuttaminen eivät siis ole käsitteellisesti samansisältöisiä (vertaa esim. osallistuminen/osallistaminen).

Vastuullistamiseen liittyvä suostutteleva valta on jossain tapauksissa samansisältöinen symbolisen väkivallan kanssa. Sosiologi Pierre Bourdieun (1977, 1998) mukaan symbolista väkivaltaa ilmenee yhteiskunnassa monilla yhteiskunnan osa-alueilla. Hallintorakenteet ja vaatimukset, jotka eivät tue toimijoiden kyvykkyyttä, vaan pelkästään vastuuttavat kansalaisia, tukevat symbolista väkivaltaa – tilannetta, jossa voimakkaat toimijat hyödyntävät etuoikeuksiaan hankkiakseen voimavaroja ja valtaa. Myös nuorten kansalaisten hyvinvointiin vaikuttavissa rakenteissa (Cooper 2012; Nairz-Wirth ja Feldmann 2017) ja metsäalan koulutuksessa (Sungusia ym. 2020) on tunnistettu symbolista väkivaltaa.

Metsätaloudessa nuorten vastuullistamista voidaan pitää metsäpolitiikan keinona, joka linkittyy valtaan ja valmiuksiin (Krott ym. 2014). Tässä tutkimuksessa edellä kuvattua valtaan, valmiuksiin ja kyvykkyyksiin liittyvää teoreettista viitekehystä käytetään nuoriin metsänomistajiin tilanteessa, jossa metsäomaisuus siirtyy sukupolvelta toiselle. Yhteiskuntakriittisesti tilannetta voidaan tarkastella sekä vastuullistamisen että vastuuttamisen näkökulmasta. Tämän artikkelin keskiössä on kysymys siitä, miten nuoret kokevat metsänomistajuuden ja voivatko he toimia omien tavoitteidensa ja valmiuksiensa mukaisesti, vai vaikuttavatko heidän päätöksiinsä ja tavoitteisiinsa valtasuhteet tai esimerkiksi ulkoapäin tulevat odotukset. Haastattelututkimuksen tavoitteena oli tunnistaa 16–30-vuotiaiden nuorten metsänomistajien omia näkemyksiä ja näkökulmia ilman ennalta rajattuja kansallisia tai muita tavoitteita. Tutkimusoletus on, että nuorten metsänomistajien päätöksenteon valmiuksiin sekä valtaan ja vastuuseen vaikuttavat kokoneempien sukulaisten arvot, asenteet ja sosiaaliset käytännöt.

2 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksen perusjoukkona oli Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa asuvat 16–30-vuotiaat, vuosina 1987–2002 syntyneet, metsänomistajat (taulukko 1). Alueelliseen rajaukseen vaikutti tavoite toteuttaa haastattelut ensisijaisesti kasvokkain. Tämän tavoitteen taustalla oli pyrkimys hankkia syvällistä tietoa nuorten metsänomistajien näkemyksistä, minkä ei katsottu olevan mahdollista muutoin kuin kasvokkaisessa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa luottamusta rakentavin haastatteluin. Tutkimuksessa hyödynnettiin Suomen metsäkeskuksen luovuttamia nuorten metsänomistajien yhteys- ja metsätietoja (tietolupa Dnro 1770/08.00/2018). Tutkimukseen valittiin metsänomistajia, joiden omistuksen tai yhteisomistuksen pinta-ala on vähintään yksi metsämaahahtaari Metsäkeskuksen ajantasaisen metsävaratiedon mukaan. Metsäpinta-alan perusteena käytettiin Metsäkeskuksen metsävaratietoa, joka aineiston luovutuksen aikaan kattoi 88 % Suomen metsäpinta-alasta (Suomen metsäkeskus, sähköposti 12.10.2018).

Metsäkeskuksen rekisterin mukaan Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa oli syksyllä 2018 yhteensä 1302 nuorta metsänomistajaa (naisia 36 %; miehiä 64 %).

Tavoitteena oli saada näkemyksiä laveasti koko 16–30-vuotiaiden ikäryhmästä, tasapuolisesti nais- ja miespuolisilta metsänomistajilta. Haastateltavat metsänomistajat valittiin satunnaisesti siten, että haastateltaviksi saatiin lähes yhtä paljon naisia ja miehiä Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa, ikäryhmissä 16–20, 21–25 ja 26–30. Ikäryhmissä 16–20 ja 21–25 haastateltavia oli kummassakin 5 ja ikäryhmässä 26–30 haastateltavia oli 8. Satunnaisotanta tehtiin nuorista metsänomistajista, joiden puhelinnumero oli Metsäkeskuksen rekisteritiedoissa. Metsäkeskuksen rekisterissä puhelinnumeron yleisyys oli 59 % (773/1302). Puhelimitse otettiin yhteyttä 32 nuoreen metsänomistajaan,

Taulukko 1. Haastatellut metsänomistajat Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa nuorimmasta vanhimpaan. Metsänomistajan sukupuoli, ikä, ammatti, metsäpinta-ala, yhteisomistus, hallintaoikeus ja metsätilan omistajanvaihdos. Metsäpinta-alatieto on saatu Metsäkeskuksen rekisteristä.

Sukupuoli	Ikä	Ammatti	Metsäpinta-ala, ha	Muut omistajat	Hallintaoikeus itsellä	Metsätilan omistajanvaihdos
Nainen	16	Lukiolainen	18,8	isä	Ei	Perintö vanhemman kuoleman jälkeen
Mies	18	Metsuri	57,3		Ei	Vanhemmalta
Nainen	19	Yliopisto-opiskelija	51,4		Ei	Isovanhemmalta
Mies	19	Kirvesmies	25,3			Isovanhemmalta
Nainen	20	Yliopisto-opiskelija	29,0	veli		Isovanhemmalta
Mies	21	Yliopisto-opiskelija	48,5	serkut, sedät		Vanhemmalta
Nainen	22	AMK-opiskelija	61,3	äiti, sisko, eno, serkut	Ei	Perintö isovanhemman kuoleman jälkeen
Mies	24	Maatalousyrittäjä	37,7			Sukupolvenvaihdos
Mies	25	Metsäkoneenkuljettaja	9,6			Isovanhemmalta
Nainen	25	Yliopisto-opiskelija	478,9	äiti, veli		Perintö vanhemman kuoleman jälkeen
Mies	26	Rakennusalan insinööri	14,4			Vanhempien kiinteistökaupan seurauksena
Nainen	27	Autonkuljettaja	27,2	äiti, täti		Isovanhemmilta
Nainen	27	Lastenhoitaja	288,0	äiti, isä, sisarukset		Metsäsijoittaminen
Mies	28	Maatalousyrittäjä	46,0			Sukupolvenvaihdos
Mies	29	Kirvesmies	23,6			Kiinteistökauppa
Nainen	30	Maatalousyrittäjä	143,2	puoliso		Sukupolvenvaihdos
Nainen	30	Opinto-ohjaaja	32,9	veli		Isovanhemmalta ja vanhemmalta
Mies	30	IT-yrittäjä	19,0	isä		Vanhemmilta

joista noin joka toinen kieltäytyi haastattelusta vedoten mm. kiireeseen, huonoon ajankohtaan tai vieraalta tuntuvaan aihepiiriin. Tutkimuksessa haastateltuja nuoria metsänomistajia oli yhteensä 18. Haastattelut toteutettiin loka–joulukuussa 2018.

Haastattelukysymysten laadinnassa, aineiston tuottamisessa ja analysoinnissa on hyödynnetty kanssatutkimuksen menetelmää (Boylorn 2008), jossa tutkimuksen kohderyhmään kuuluva henkilö asettuu kanssatutkijaksi akateemisten tutkijoiden rinnalle. Teemahaastattelujen suunnitteluun osallistui ja haastattelut toteutti yhteistyössä kahden varttuneen tutkijan kanssa ja kanssatutkijan roolissa nuori yliopisto-opiskelija Anna-Maija Tuunainen, joka on itsekin metsänomistaja. Valitsemamme osallistava lähestymistapa nuoria koskevassa tutkimuksessa perustuu sitoutumiseen nuorten oikeuksiin saada sananvaltaa heitä koskevissa asioissa, mukaan lukien tutkimus. Kanssatutkimuksen soveltamisella aineistonkeruussa tavoiteltiin lisäksi nuorten metsänomistajien tasavertaista ja luottamuksellista kohtaamista ilmapiirissä, joka madaltaisi hierarkkista tutkija–tutkittava-asetelmaa (Kelly ym. 2016, s. 222). Varttuneiden tutkijoiden osallistumisella kanssatutkijuutta soveltavaan aineistonkeruuseen tavoiteltiin puolestaan tutkimusmenetelmällisesti pätevää menettelyä.

Haastateltaviin otti puhelimitse yhteyttä nuori kanssatutkija. Hän myös johti keskustelun kulkua kaikissa haastatteluissa. Kymmenessä haastatteluissa oli lisäksi läsnä Antti Erkkilä ja kahdessa muussa haastattelussa Nina Tokola. Yhdessä haastattelussa läsnä olivat Tuunainen, Erkkilä ja Kuopiossa työskentelevä miespuolinen metsäasiantuntija. Yhdessä haastattelussa läsnä olivat Tuunainen, Erkkilä ja Joensuussa työskentelevä naispuolinen metsäasiantuntija. Lähtökohtana läsnäolijoiden osallistumiselle oli kanssatutkijan turvallisuuden takaaminen kotihaastattelutilanteissa sekä haastattelujen laadun varmistaminen haastattelujen alkuvaiheessa. Yhdessä kasvokkain toteutetussa haastattelussa kuuloetäisyyden päässä oli haastateltavan äiti ja yhdessä haastattelussa haastateltavan isä. Haastatteluista 9 toteutettiin haastateltavan kotona, 4 Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksella, 1 haastateltavan työpaikalla ja 4 puhelimitse.

Haastatteluaineistossa Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa omistetun metsäpinta-alan mediaani on 35 ha, mikä on lähellä alueiden yksityismetsätilojen keskikokoa. Metsätilat oli saatu yleisimmin lahjoituksena tai perintönä vanhemmilta ja isovanhemmilta, tai maatilan sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Ainoastaan yksi haastateltava oli hankkinut metsäomaisuuden käyvän arvon mukaisella kiinteistökaupalla. Yhden haastateltavan vanhemmat olivat ostaneet metsäpalstan lapsen nimiin, ja hallintaoikeus oli pidätettynä vanhemmilla ensimmäiset viisi vuotta. Pinta-alaltaan toiseksi suurin metsäomaisuus, lähes 300 ha, joka oli yhteisomistuksessa kuusihenkisellä perheellä, oli ainut varsinainen metsäsijoitus. Yhteisomistus perheen ja muiden lähisukulaisten kesken oli kymmenellä haastatellulla nuorella. Hallintaoikeus oli pidätetty määrääjäksi neljältä nuorelta metsänomistajalta. Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntien ulkopuolella sijaitsevia metsätiloja oli aineistossa yhdellä haastateltavalla Kainuussa ja yhdellä Pohjois-Pohjanmaalla.

Teemahaastattelujen haastattelurunkoa testattiin yhdessä esihaastattelussa. Teema-alueet pysyivät kaikissa haastatteluissa kutakuinkin muuttumattomina, vaikka haastateltaville annettiin mahdollisuus vaikuttaa keskustelun teemoihin ja tutkimuksen kohdentamiseen yhteiskehittämisen (Durham ym. 2014) periaatteiden mukaisesti.

Haastateltavilla oli mahdollisuus tutustua ennakolta sähköpostitse toimitettuun selosteeseen tutkimushankkeesta (liite L1, saatavilla osoitteessa <https://doi.org/10.14214/ma.10513>) ja sen toteuttajista sekä haastatteluun liittyvistä tietosuojakysymyksistä. Haastateltavilta tiedusteltiin taustatietoja koulutuksesta, ammatista, metsäomaisuuden omistajanvaihdosta, metsien käytöstä, suhtautumisesta eri metsien käsittelyvaihtoehtoihin ja metsäyrittäjyyteen, metsätiedon ylisukupolisesta siirtymisestä sekä nuorten metsänomistajien tiedontarpeista. Haastattelun kulku oli kaikissa teemahaastatteluissa pääpiirteissään samanlainen (liite L2). Keskimääräinen haastattelun kesto oli 40 minuuttia. Haastatteluista 16 tallennettiin digitaalisella sanelimella, jonka jälkeen

äänitteet kirjoitettiin tekstimuotoon. Kahden haastattelun osalta tallentaminen epäonnistui teknisesti, mistä syystä kyseinen tutkimusaineisto muodostuu muistiinpanoista.

Sisällöllisesti haastatteluaineistoa leimaa kerronnallisuus, mistä syystä analyysimenetelmäksi valittiin temaattinen narratiivinen analyysi (Parcell ja Baker 2018). Haastatteluaineiston sisällöllinen analyysi tehtiin kolmessa eri vaiheessa, joihin osallistui kolme eri tutkijaa ja kanssatutkija. Ensiksi haastatteluaineistosta poimittiin suoria lainauksia, jotka liittyivät haastateltavan omakoh-taiseen kokemukseen metsänomistajuudesta. Seuraavaksi haastatteluaineistoa ja siinä esiintyviä merkityksiä tarkasteltiin edellä kuvattujen teoreettisten käsitteiden kautta: toimijuus, kyvykkyys ja voima. Kolmannessa vaiheessa, temaattisen luennan menetelmällä, haastatteluaineistosta koostettiin kolme nuoren metsänomistajan vastuullistamista kuvaavaa ydintarinaa: 1) ohjaus ja vastuunkanto, 2) valta ja vastuullistaminen, ja 3) ylisukupolvinen tiedonsiirto. Seuraavassa luvussa kuvataan, ydintarinoiden kautta, nuorten metsänomistajien valmiuksia ja mahdollisuuksia tehdä itsenäisiä päätöksiä omistamiensa metsien käytöstä. Luvussa neljä keskustellaan nuorten metsänomistajien toimijuudesta ja pohditaan nuorten vastuullistamista metsiä koskevassa päätöksenteossa sekä tarkastellaan tutkimusasetelman vaikutuksia tuloksiin.

3 Tulokset

3.1 Ohjaus ja vastuunkanto

Metsänomistukseen liittyy valtaa ja vastuuta sekä omaisuuden hoidossa tarvittavaa osaamista. Toisaalta kyse on siitä, ovatko nuoret metsänomistajat halukkaita tai valmiita ottamaan vastaan metsäomaisuuden hallintaan liittyviä vastuita ja ovatko kyseiset vastuut heille luontuvia. Haastat-teluista on tulkittavissa, että kokeneet sukulaiset pyrkivät ohjaamaan nuorten metsänomistajien toimijuuden rakentumista. Vehviläisen (2020) mukaan ohjaus on ”yhteistoimintaa, jossa tuetaan ja edistetään ohjattavan oppimis-, kasvu-, työ- ja ongelmanratkaisuprosesseja sellaisilla tavoilla, että ohjattavan toimijuus vahvistuu”. Naispuolinen yliopisto-opiskelija, jolla on yhteisomistus veljen kanssa (tässä ja seuraavissa haastattelusitaateissa ote puheesta on toistettu mahdollisimman alkuperäisenä murretekstinä; haastateltavan numerotunnus on mainittu suluissa sitaatin jälkeen, ja hänen ikänsä tai sukupuolensa sekä ammatti ja metsätilan omistussuhteet on mainittu sitaatin esittelyssä silloin, kun sillä on sisällön tai sen tulkinnan kannalta merkitystä):

”Pääasiassa mun veli hoitaa kaiken tästä tällä hetkellä, ku sitä kiinnostaa niin paljo enemmän. Mutta kyllä mä nyten koen sen helpoks, ku se mun veli selittää kaiken mulle tosi hyvin.” (H17)

Toisaalta kyse voi olla siitä, että halukkuutta vastuunkantoon olisi, mutta sille ei annetta mahdollisuutta. Takala ym. (2019) kuvaavat toimijuutta valtana saada aikaan tekoja sosiaalisessa kontekstissa. Toimijuuden kautta nuorten metsäomistajuutta lähestyttäessä voidaankin havaita, että vastuunkantamiseen ei aina ole mahdollisuutta, koska ei ole valtaa saada aikaan tekoja. Naispuolinen opinto-ohjaaja, joka omistaa metsää yhdessä metsänhoitajan koulutuksen saaneen ja metsäalalla työskentelevän veljen kanssa kuvaa tilannetta seuraavasti:

”On se isovelji ja se on niin ku [metsä]alalla [...] niin sit itelle se on ehkä varmaan, taval-laan hankala, että et minun pitäis noviisimpana mennä siihen jotakin ehottelemaan ja kysymään ja tämmöstä näin. Niin sit mä toivosin, että mun veli ottas niin ku alotetta sille asialle [yhteiselle metsänhoidon suunnittelulle] enemmän, koska minusta hän on kuitenkin se asiantuntija.” (H19)

Myös muissa haastatteluissa toistuvat kokeneempien sukulaisten ja ammattilaisten metsäl-linen osaaminen, ei niinkään nuoren oma kyvykkyys. Suurin osa nuorista metsänomistajista koki, että perheenjäseniltä ja sukulaisilta neuvojen kysyminen metsäasioissa oli helppoa. Puheessa huokui kunnioitus ja velvollisuus ottaa vastaan metsänhoidollisia ohjeita ja neuvoja niiltä perheenjäseniltä

ja sukulaisilta, joilta metsää oli peritty. Toisaalta haastatteluissa ilmeni myös nuorten epävarmuus ja tarve siirtää päätöksentekoa esimerkiksi vanhemmille ja metsäalan ammattilaisille. Miespuolinen rakennusalan insinööri, joka oli saanut metsäpalstan ennakkoperintönä vanhemmilta:

”No kyllä se [metsää koskevat päätökset] oikeestaan yleensä vanhempien kanssa tulee tehtyä, tulee kysyttyä neuvoa”. (H11)

Nuorten metsänomistajien todellinen osallistuminen metsien käyttöä koskevaan päätöksentekoon jäi usein ohueksi. Erityisesti taloudellinen päätösvalta luovutettiin usein kokeneemmalle henkilölle. Miespuolinen tietotekniikka-alan yrittäjä, jolla on yhteisomistus isänsä kanssa:

”Kun niitä asioita miettii, niin soitan iskälle ja varmistan, niin kuin esimerkiks nämä kaupat. Kaikki ollaan tähän asti sovittu yhdessä tai ehkä se menee enemmänkin niin päin, että iskä miettii, että pitäisköhän sieltä puita myyvä ja soittaa sitten minulle, että kelpaako [...] Kyllä ne tähän asti on pitkälti isän neuvoilla menneet. Mutta kyllä nyt alkaa tuntua vähän siltä, että kyllä niihin osais itekin niin kuin tehdä niitä päätöksiä aika samoilla perusteilla.” (H8)

Metsänhoidon ammattilaisten käyttö neuvonantajina oli vähäistä, vaikka tietoa palveluntarjoajista olikin. Naispuolinen kuorma-autonkuljettaja:

”Varmaan, mitä sieltä netistä sitten. Onhan varmaan hyvä, et jollain Metsäkeskuksella ja näillä ja just ne metänhoitosuunnitelmat just sun muut, niin varmaan sitä kautta aika hyvät tiedot niin ku palvelut on jo.” (H16)

Omat vanhemmat, kokeneet sukulaiset ja metsäalan ammattilaiset koettiin asiantunteviksi auktoriteeteiksi, joiden tietoa ja osaamista harvemmin kyseenalaistettiin. Naispuolinen ammattikorkeakouluopiskelija, jolla on yhteisomistus metsäalalla toimivien sukulaisten kanssa:

”Äidin kanssa lähinnä just sitä, että o niinku keskusteltu, että mitä siellä metsissä tehhään ja mitä suunnitelmia on ja miks mitäkin tehdään. Että ukin kanssa ei niinku ollu keskustelluu aiheesta, et ku tosiaan metsä periyty hänen kuolemasa jälkeeseen. [...] Eno on siinä lähinnä se metsäpuolen henkilö sitten, jolta se mielipide tulee, että kun hänellä tosiaan on osaomistus siihen metsään, niin hän on siinä semmonen metsäpuolen asian tunteva ja hänellä on paljo kokemusta metsänhoidosta, kun tosiaan Metsähallituksella on ollu töissä vuosikymmeniä, niin silleen luotetaan hänen ammattitaittoon kyllä täysin. [...] Toisinaan heillä [enolla ja haastateltavan siskolla, joka opiskelee metsäalaa ammattikorkeakoulussa] on kyllä keskustelua [...] esimerkiks vaihtavat mielipitteitä juuriki ku siskolla on enemmän tämä luonnonsuojelunäkökulma ja sitte enolla enemmän [...] miten-hyödyntää-metsää näkökulma.” (H13)

Nuorten mielipiteet ja näkemykset näyttäisivät haastattelujen perusteella eroavan jonkin verran metsäammattilaisten ja vanhempien näkemyksistä. Haastatellut nuoret metsänomistajat eivät kuitenkaan kyseenalaistaneet metsäalan asiantuntijoiden ja vanhemman sukupolven edustajien näkemyksiä. Monet pitivät omaa tietämystään ja kokemustaan metsäasioista puutteellisena. Vehviläisen (2020) määritelmän mukainen ohjausprosessi metsänomistajuuteen oli ainakin useimpien haastateltujen nuorten kohdalla toteutunut ”kunnioittavassa, rakentavassa kohtaamisessa ja dialogisessa vuorovaikutuksessa.”

3.2 Valta ja vastuullistaminen

Asiantuntijoilla, vanhemmilla ja isovanhemmilla voi olla laajaltikin valtaa ja kontrollia, kun taas nuorella, jonka pitäisi kantaa vastuuta, ei ole todellista päätösvaltaa. Auktoriteettien haastaminen edellyttäisi nuoria vastuunkantajia reagoimaan itse, mutta kynnys on korkea. Valtarakenteiden murtamisen haasteet ovat sidoksissa kyvyttömyyden kokemukseen, itse rakenteisiin tai sukupuoleen sekä siihen, millä tavalla nuoria kohdataan koulutustilaisuuksissa ja -tilanteissa sekä käytännön tekemisessä. Naispuolinen yliopisto-opiskelija, joka omistaa yhdessä veljensä ja äitinsä kanssa lähes 500 ha sijoitusmetsää:

”Parikymppisenä naisena ja sit siellä [koulutustilaisuudessa] on vaikka keski-ikä 60 ja miehiä, jotka on ollu vaikka metsänomistajana tosi kauan, niin kyl mä koen, et se kynnys ois aika suuri mennä sinne ja kysyä niin kun, että, että vähän silleen tyhmiä kysymyksiä.” (H12)

Miespuolinen yliopisto-opiskelija, joka on osakkaana sukulaisten (kolme nuorta serkkua ja kolme vanhempaa miestä) muodostamassa metsäyhtymässä:

”Isä on hoitanu kaikki käytännön asiat siellä. Mutta sitte jos on jotain konkreettista pitäny metsässä tehdä, niin aina oon sinne lähteny kaveriks. [...] On metsuri, niin pakottaa minutki siihen. [...] Tuota en oo oikeestaa vielä mihinkää päätöksentekoon menny mukaan. Siinä meillä on metsäyhtymä, missä minä oon yks kuudesosa jäsen, ni he hoitaa sitä ja mitä kuulen, miten asiat etenee.” (H10)

Usealla metsää omistavalla haastateltavalla puoliso, veli, sisko, isä, isoisa tai joku muu sukulainen toimivat tai olivat toimineet metsälalla. Haastatteluiden sävystä ei aina voi päätellä, vaikuttaako edellisen sukupolven valta-asetelma ja valtasuhteet metsien kaupallista merkitystä ylikorostavana diskurssina. Edellä mainitussa tapauksessa vastuun kantaminen toteutuu ulkopuolta ja valtasuhteiden avulla ohjatusti, eikä toimijan oman kyvykkyyden kautta.

Miespuolinen kirvesmies, jolle metsäomaisuutta päätyi talokaupan yhteydessä nelisen vuotta sitten:

”Minun isä on [...] metsäkonekoneyrittäjiä. [...] Ihan hyvin saan tietoo [...] ja sitte minun tuota appivanhemmilla on [myös] [...] mehtää.” (H5)

Eryteisesti maatalousyrittäjät, mutta myös muut haastatellut nuoret, arvostivat puunmyynnistä saatuja tuloja. Haastatelluista yksikään ei saanut pääasiallista toimeentuloa omista metsistään. Useimmat nuoret kokivat, että vanhemmalle sukupolvelle metsä tulonlähteenä on ollut ensisijaista, mutta heille ei. Miespuolinen maitotilallinen, joka on saanut metsänsä sukupolvenvaihdoksen yhteydessä:

”No ei nyt ehkä semmosena pääelinkeinona mitenkään. Jonkun verran sivutulona vois tehdä, mutta en, en niinku lähtis pelekästään. Liian ykspuolista ehkä miun mielestä.” (H15)

Monet haastatelluista haluaisivat pitää osan metsästään talouskäytössä ja osan virkistys- sekä suojelukäytössä.

Isovanhemmiltaan metsää perinyt 19-vuotias kirvesmies:

”En mä sanos, että mä elinkeinon siitä itelle tekisin, mutta sen, että se mehtä pysyy kunnossa ja jos sieltä vaikka jonkun euron saiskin, kuten harvennuksen yhteydessä, niin yllätyn, miten ne vaan ihan harventamalla sieltä meille vielä rahaakin tunkee käteen.” (H6)

Naispuolinen ammattikorkeakouluopiskelija ja sivutoiminen valokuvausalan yrittäjä:

”Itse just harrastan paljo luontokuvausta ja se on myös osa yritystäni, ja erittäin paljon osa yritykseni arvoja, se metsä ja luonto.” (H13)

3.3 Ylisukupolvinen tiedonsiirto

Ensimmäinen kokemus omasta metsästä saadaan yleensä lapsuudessa. Vanhempien tai isovanhempien kanssa marjastetaan, retkeillään tai kerätään rankoja polttopuiksi. Tietotekniikka-alalla toimiva miespuolinen yrittäjä kaavaili siirtävänsä pojalleen omalta isältä saadut opit:

”Ja sitten voi olla, että vähän vanhempana minä laitan [pojalle] kanssa raivaussahan valjaat ja lähetään raivaamaan ja siinä samalla, ihan niin kuin isä on minulle opettanut, että mitä otetaan pois ja mistä syystä.” (H8)

Kirvesmiehen koulutuksen saanut nuori metsänomistaja kuvaa ylisukupolvisen tiedon siirtymistä:

”Kun tuota oli kaverin isän mukana pari päivää, käytiin tutustumassa, se ajo mehtäkonetta. [...] Et moni jätkä varmaan innostus jo siitä, että ne pääsee mettään räivimään semmosella koneella.” (H6)

Toisaalta nuoren metsänomistajan toimijuus ja vastuunkatokyky voivat olla rajallisia. Usein ne liittyvät metsä- ja luontosuhteeseen sekä arvoihin, jotka haastatteluiden perusteella ovat hyvin moninaisia. Naispuolinen maitotilallinen ja agrologi, joka omistaa talousmetsää yhdessä puolisonsa kanssa:

”Kun sitä pietään jotenkin niin kauheen rankkana hommana niin kuin just joku metsuri tai tämmönen niin en mä tiä miten sinne saahaan nuoria.” (H9)

Tai kuten miespuolinen yliopisto-opiskelija asian ilmaisi:

”Ei siitä oikein mitenkään trendikästä saa siitä metsänomistamisesta.” (H10)

On merkityksellistä, miten edellinen sukupolvi jakaa tietoa ja tukee nuoren metsä- ja luontosuhteen muodostumista. Nuoret yrittävät omalta osaltaan saattaa uutta tietoa vanhemmilleen metsien vastuullisesta hoidosta ja virkistysarvoista. Metsänhoitoon ja metsäomaisuuden käyttöön haastatellut nuoret liittivät erilaisia ja omasta mielestään moninaisempia arvoja ja toiveita kuin heidän vanhempansa tai isovanhempansa, ja heiltä saatavaa tietoa kohtaan esitettiin myös kritiikkiä. Miespuolinen metsäkoneenkuljettaja, joka oli ostanut metsätilan noin kolme vuotta sitten metsurina toimineelta isoisältään:

”Tiesti voi olla, että ne vanhemmat ihmiset ei itekään tiä ihan kaikkee, mitä heidän kannattais kertoa tuleville sukupolville. [...] Se voi olla vanhaa tietoo, mikä sieltä tulis, jos tulee.” (H4)

Ylisukupolvisen tiedon siirtyminen on yleensä yksisuuntaista, vanhemmilta nuoremmille. Nuoret näkevät oman tietonsa siirtymisen tärkeänä toimijuutensa ja arvojensa toteuttamisen näkökulmasta, mutta sille on vähemmän tilaa ja perinteitä kuin vanhemmilta nuorille siirrettävälle tiedolle. Onkin hyvä huomioda, että yksisuuntainen tiedon siirtäminen voidaan nähdä vastuutavaksi eikä se aina tue vastuullistumista, vaikka omistus siirtyisi toiselle sukupolvelle. Näissä tapauksissa toimijuus voi olla ulkoapäin ohjailtua toimintaa, jossa toimijalta itseltään puuttuu valtaa tehdä päätöksiä tai toimia itsenäisenä toimijana.

Tähän löytyi myös poikkeuksia, ja joskus tietoa siirtyy sukupolvelta toiselle kaksisuuntaisesti, ei vastuuttaen vaan vastuullisuutta tukien. Seuraavassa on esimerkki siitä, miten ajankohtaista tietoa siirtyy uudelle metsänomistajalle:

”No varmaan monessa [...] perheessä saattaa mennä perinteisemmin niin, että [...] [vanhemmilla] on tavallaan niitä vanhanaikaisempia näkökulmia ja just vaikka sitä avohakkuuta ja tän tyyppisiä niin kun asioita. [...] Meillä se on ehkä toistepäin, että isä lukee paljon asioita ja sitten hän tuopi niin kun sitä aina, et nyt hän luki tämmösen jutun ja tämmösen jutun.” (H19)

Nuorten tietoisuus ja myös huoli metsäluonnon monimuotoisuudesta tuli esille monessa haastattelussa. He kertoivat ajatuksistaan siitä, miten he haluaisivat metsäänsä käytettävän, ja esille nousivat metsien tarjoamat virkistykelliset arvot, kuten retkeily, marjastus ja sienestys. Kun taas avohakkuihin suhtauduttiin varauksella, osa hyvinkin kielteisesti:

”Oon vähä kriittinen [...] niitä [avohakkuuta] kohtaan. Että kuitenkin luonnon monimuotoisuuden ja luonnon säilymisen kannalta niissä on omat ongelmansa, mutta en oo sen kummemmin perehtynyt. Mutta oon kyllä hieman kriittinen.” (H13)

Niissä tapauksissa, joissa nuori metsänomistaja on voimallistunut olemaan kriittinen ja tuomaan esille omia näkemyksiään ja arvojaan, toimijuus voidaan ajatella myös kyvykkyytenä kantaa vastuuta. Esimerkiksi osa haastatelluista halusi tehdä omassa metsässä hakkuuta ”kevyin menetelmin” ja monimuotoisuus säilyttäen. Metsän jatkuvasta kasvatuksesta menetelmänä oltiin kiinnostuneita:

”Jos ois mahdollisuus, niin ei [avohakkuuta]. Mieluummin semmonen jatkuva, että ei silleen kerralla.” (H16)

Metsien monikäyttö ja suojele ovat monella nuorella metsänomistajalla mielessä, mutta vallalla olevien käytäntöjen haastamiseen harvoin uskaltaudutaan. Kriittisesti voidaankin kysyä, ovatko metsäsektorin ohjauskeinot ja rakenteet sellaisia, jotka eivät tue toimijoiden kyvykkyyttä

ja anna nuorille metsänomistajille voimaa haastaa vakiintuneita käytänteitä tai diskursseja, vaan pelkästään vastuuttavat heitä toteuttamaan metsänomistajuuttaan siinä muodossa kuin edellinen sukupolvi on sen heille määritellyt. Tämäntapainen tilanne voidaan kuvata symbolisen väkivaltaan käsitteen kautta – tilanteeksi, jossa voimakkaat toimijat hyödyntävät etuoikeuksiaan hankkiakseen voimavaroja ja valtaa.

Moni nuori tuntee omaavansa aineksia keskusteluihin, kuten seuraavissa toteamuksissa:

“Uskosin, että ehkä tämä luonnonsuojelupuoli on semmonen, mistä nuorilla on ehkä enemmän tietoa ja mihin ovat perehtyneet enemmän et se on ehkä tullu just mejän sukupolvelle silleen, enemmän ku mejän vanhempien sukupolvelle.” (H13)

Muutamien haastateltavien mukaan metsiin liittyvä tietotaito ei enää siirry kumpaankaan suuntaan sukupolvelta toiselle. Tietoa etsitään ja saadaan muista tietolähteistä. Tieto sirpaloituu ja moniarvoistuu. Suurin osa haastateltavista toivoi nuorille räätälöityjä metsänomistamisen viestintäkanavia, metsäalan mentorointiohjelmaa ja vastuullisen metsänkäyttäjän oppaita, sekä verkkokursseja ja muita matalan kynnyksen foorumeita metsätiedon oppimiselle. Nuoret antoivat ymmärtää, että vertaisoppiminen muilta nuorilta metsänomistajilta saattaisi olla heille sopiva työtapana. Metsään olisi antoisaa mennä toisen nuoren metsänomistajan kanssa. Nuorille naispuolisille metsänomistajille toivottiin omia koulutustilaisuuksia. Koulutustilaisuuksiin kaivattiin moniäänisyyttä:

“Niin, mä kokisin, että ois hyvä, että siellä ois vähä kaiken ikästä porukkaa.” (H17)

4 Tulosten tarkastelu

4.1 Tutkimusasetelman vaikutukset tuloksiin

Teemahaastattelussa syntyi tasavertainen kohtaaminen ja luottamus nuoren kanssatutkijan kyvykkyiden ansiosta. Hän myös onnistui motivoimaan nuoria metsänomistajia osallistumaan haastatteluun. Usein haastattelupaikaksi sovittiin haastateltavan koti. Haastattelun kulku oli kaikissa teemahaastattelussa pääpiirteissään samanlainen. Ensimmäisissä haastattelussa nuori haastattelija jännitti, mistä syystä keskustelu pysyi liian tiukasti ennalta laaditun teemaluettelon alueella. On mahdollista, että haastattelijan kokemattomuus vaikutti siihen, että joitakin tutkimustulosten tulkinnan kannalta tärkeitä mielipiteitä ei tullut esiin. Vieraalta tuntuvaan aihepiiriin vedoten haastattelusta kieltäytyneet nuoret metsänomistajat saattavat olla joko ujompia, kokemattomampia tai epä tietoisempia omassa metsänomistajuudessaan kuin haastatteluihin suostuneet. Kiire ja huono ajankohta ovat uskottavia ja ymmärrettäviä perusteluja, eikä niistä herää epäilyksiä mielipiteiden jäämiseen katveeseen. Kuten yleensä vapaaehtoisuuteen perustuvissa metsänomistajien haastattelututkimuksissa, tässäkin tutkimuksessa haastateltujen joukon voi olettaa olevan painottunut keskimääräistä tietoisempiin ja metsäasioissa kokeneempiin metsänomistajiin. On kuitenkin syytä huomata, että tässä laadullisessa haastattelututkimuksessa ei haettu harhatonta kuvaa keskimääräisestä nuoresta metsänomistajasta, vaan rikasta kuvaa niistä ilmiöistä ja kulttuurisista merkityksistä, joita Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa asuvien nuorten metsänomistajien keskuudessa on. Näyte on pienehkö, eikä sen avulla päästä, eikä edes pyritty pääsemään käsiksi ilmiöiden esiintymisen yleisyyteen perusjoukossa. Laadullisen näytteen mahdollinen painottuminen on voinut vaikuttaa tuloksiin siten, että kaikkein kokemattomimpien metsänomistajien joukossa esiintyvät näkemykset ovat jääneet katveeseen.

Tutkimustulokset kuvastavat nuorten subjektiivisia omia kokemuksia siitä, miten heidän arvonsa eroavat edellisten sukupolvien kokemuksista. Nuorten metsänomistajien ja omistamiseen liittyvien ilmiöiden syvällisempi ymmärtäminen edellyttäisi teemahaastattelujen tarkempaa

rajaamista ja saman henkilön haastattelua useampaan kertaan. Näin haastatteluissa tulisi näkyväksi laajempi ja syvällisempi näyte nuorten metsänomistajien tiedoista, taidoista, arvoista ja arvotuksista. Tässä tutkimuksessa perusjoukkona oli Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa asuvat nuoret metsänomistajat. Jatkotutkimuksia tulisi kohdentaa myös muualle Suomeen, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asuviin nuoriin metsänomistajiin.

Osallistaviin, tiedon yhteisluontiin tähtääviin tutkimusmenetelmiin, kuten kanssatutkimukseen, kohdistetun kritiikin mukaan menetelmä saattaa vaikuttaa tutkimusaineiston laatuun, eivätkä kanssatutkijaan kohdennetut ajalliset ja taloudelliset resurssit välttämättä tuota lisäarvoa tutkimukselle verrattuna kokeneen akateemisen tutkijan suorittamaan haastatteluun (Holland ym. 2010; Nind 2011). Kuten useissa aikaisemmissa tutkimuksissa (Devotta ym. 2016; Kelly ym. 2017), tässäkin kanssatutkimuksen tutkimuksellinen hyöty oli nähtävissä tutkimusprosessin eri vaiheissa; tutkimuskysymysten valmistelussa, haastattelutilanteissa ja analyysissä sekä tutkimuksen teemoja koskevassa yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa.

Nuoret metsänomistajat kertoivat avoimesti kokemuksistaan, ja paikoittain aineistosta voi huomata, kuinka haastattelijan ja haastateltavan välillä vallitsee sanatontakin ymmärrystä. Tästä syystä haastattelujen kerrontaan voi tulla aukkokohtia, minkä vuoksi oli tärkeää, että myös keskustelun kulkua johtanut ja haastatteluista vastannut kanssatutkija osallistui tutkimusaineiston analysointiin.

Tässä tutkimuksessa kanssatutkimus rajoittui yhden, samat realiteetit (nuoruus ja metsänomistajuus) jakavan henkilön, vertaisilleen suorittamille teemahaastatteluille. Haastattelutilanteissa kanssatutkija ei kuitenkaan tuonut esille omia näkemyksiään tai kokemustaan nuorena metsänomistajana. Toisaalta tutkija on aina auktoriteettiasemassa tutkittavaan nähden. Tässä tutkimuksessa nuori, metsää omistava haastattelija onnistui välttämään, tai ainakin tasaamaan Warrenin (2000, s. 198) kuvailemaa tutkijan ja tutkittavan välistä vallan epätasapainoa. Luottamuksen saavuttamisessa ja valta-asetelman tasapainottamisessa varmasti auttoi se, että haastatteluaiheet olivat yleisluontoisia, eivät arkaluontoisia. Myös kanssatutkijan avulla laaditut ja nuorten näkökulmia huomioivat haastattelukysymykset lisäsivät haastattelutilanteiden luontevuutta. Koska kanssatutkijana tässä tutkimuksessa oli vain yksi nuori henkilö, hänen tutkimuksen eri vaiheisiin tuomiensa vaikutteiden voidaan katsoa edustavan vain häntä ja siten olevan rajoittunut suurempaan nuorten joukkoon nähden (Boylorn 2008). Nuorten metsänomistajien osallisuutta heitä itseään koskevassa tutkimuksessa voitaisiinkin tulevaisuudessa lisätä mahdollistamalla nuorten osallistuvampi rooli vertaistutkijoina (Kelly 2017; Pyry 2012), jolloin osallistujat toimisivat vertaistensa haastattelijoina ja he olisivat kokonaisvaltaisemmin mukana tutkimusprosessin eri vaiheissa. Tällöinkin on tärkeää, samoin kuin tässä tutkimuksessa, että kokeneet tutkijankoulutuksen saaneet tutkijat ovat mukana varmistamassa työn tieteellistä laatua ja edesauttamassa syntyvän tutkimustiedon viestimistä ja soveltamista metsäalan käytännön ja metsiin vaikuttavien politiikkojen verkostoissa. Nuorten osallisuuden kokemusten lisäksi edellä kuvatun kaltaisen tiedon yhteisluonnin nähdään tuovan nuorten kokemusasiantuntijuuteen perustuvia näkökulmia hallinnolliseen tietoon ja avaavan ammattilaisten ja poliitikkojen perspektiiveistä poikkeavia näkymiä (Holland 2009).

4.2 Vastuuttamisesta nuorten metsänomistajien vastuullistamiseen

Nuoret metsänomistajat kokivat, että metsäomaisuuden periminen oli osa sukupolvien ketjua ja siten edellytti heitä pitämään metsätila edelleenkin suvun omistuksessa. Haastateltavat luottivat metsäasioissa hyvinkin vahvasti vanhempiinsa, isovanhempiinsa ja muihin sukulaisiinsa, joista monet työskentelivät tai olivat työskennelleet metsälalla. Metsätiedon siirtyminen vanhemmalta sukupolvelta nuoremmalle ja nuoren suhde metsäluontoon vahvistuivat yhteisen tekemisen

ja retkien kautta. Haastatteluiden perusteella näyttäisi siltä, että päätöksenteko metsäomaisuudesta ei ole yksin nuorilla itsellään. On pohjoismaiselle (maatila-)metsänomistukselle luonteenomaista, että maanomistus on sukupolvien mittainen projekti, jossa päätöksentekoon osallistuu eri rooleissa useita sukupolvia (Lidestav 2010). Tätä periaatetta on perusteltua pitää vahvuutena tiedonvaihdon ja kestävyuden näkökulmista, mutta on merkityksellistä, kuinka valta ja vastuu tässä ylisukupolvisessa päätöksenteossa jakautuvat. Osassa haastatteluja nuoret metsänomistajat vähättelivät omaa tietämystään ja kuvailivat tietoista päätösvallan luovuttamista kokeneempina ja osaavampina pitämilleen sukulaisille. Tämän voi yhtäältä nähdä rationaalisena tietämyksenhallintana perhepiirissä, mutta toisaalta nämä havainnot kertovat nuorten metsänomistajien toimijuuden heikkouksista. Nuorilla metsänomistajilla on toki halutessaan oikeus jakaa päätösvaltaa ja vetäytyä käytännön päätöksenteosta. Samaan aikaan heille olisi tärkeää tarjota mahdollisuuksia toimijuuden vahvistamiseen, jotta he halutessaan voivat valita myös omaehtoisemman päätöksentekijän roolin.

Haastatteluista voidaan päätellä, että kyse on valtasuhteista, jotka näkyvät metsävarojen käytössä ja hallinnassa. Ristiriitatilanteita voi oletettavasti esiintyä varsinkin silloin, kun nuori metsänomistaja kokee olevansa vastuussa metsäomaisuudesta mutta ei koe, että hänellä olisi tarvittavat valmiudet. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa nuoret metsänomistajat vastuutetaan tekemään päätöksiä, jotka eivät aina vastaa heidän omia tavoitteitaan. Haastatteluaineistossa tuli esiin oman osaamisen vähättelyä ja ratkaisukeinona oli usein vastuun ohjaaminen sukulaiselle. Kaikki nuoret eivät välttämättä edes huomaa tai itse koe tilannetta ongelmallisena. Symbolisen väkivallan käsite soveltuu näihin tilanteisiin, missä yhteiskunnan valtarakenteet estävät henkilöitä itseään huomaamasta, miten voima- ja valtasuhteet vaikuttavat heihin ja heidän ajatteluunsa.

Haastatteluille nuorille näyttäisi sopivan, että tosiasiallisesti päätöksiä tekee heidän puolestaan asiantuntija tai esim. isä, isovelji tai äiti. Mustalahti ja Agrawal (2020) tarkastelevat vastuuttamisen tilanteita valtasuhteiden kautta ja kuvaavat rakenteita, jotka eivät anna toimijalle tilaa, mahdollisuuksia tai kyvykkyyttä kyseenalaistamiseen. Nuorten metsänomistajien kohdalla tämälapsiksi valtasuhteiksi voidaan kuvata kunnioitettavaa suhtautumista – esimerkiksi asiantuntijaa, isää, isoveljeä tai äitiä kohtaan. Yhteisömuoto voi muodostua vastuuttavaksi rakenteeksi, joka luo vastuuta ja velvollisuuksia, mutta ei vahvista toimijuutta eikä siirrä päätösvaltaa.

Nuoren metsänomistajan toimijuuden vahvistaminen edellyttää tasavertaista mahdollisuutta keskustella ja kyseenalaistaa kokeneempien sukulaisten tai metsäammattilaisten ohjeita. Mikäli heillä ei ole mahdollisuutta toimia toisin kuin heiltä odotetaan, kyseessä on vastuuttaminen pikemminkin kuin vastuullistaminen. Toisin sanoen vastuuta ollaan säilyttämässä nuorelle metsänomistajalle, jolla on rajallinen toimijuus ja toimivalta, mutta ei vastuunkannossa tarvittavia valmiuksia. Toimijuutta ja vastuunkannon valmiuksia voitaisiin vahvistaa tuottamalla ja jakamalla tietoa ja toimintasuosituksia metsänomistajaperheiden ylisukupolvisesta dialogista. Myös metsäneuvontaan ja muihin metsäpalveluihin olisi tämän tutkimuksen haastattelujen perusteella suositeltavaa kehittää toimintatapoja, joilla nuorten metsänomistajien omaäänistä toimijuutta vahvistettaisiin muiden metsäpäätöksiin vaikuttavien tahojen rinnalla.

Tutkimusaineistossa esiintyvät jännitteet antavat viitteitä siitä, että nuoret metsänomistajat kokevat omien kiinnostustensa kohteiden ja arvomaailman toisinaan eroavan edellisen sukupolven tavoitteista ja arvoista. Vakiintuneet valtarakenteet perheissä, suvuissa tai metsänhoitoyhdistyksissä joko rajoittavat tai mahdollistavat nuorilta odotettua aktiivista roolia metsävarojen hallinnassa. Vastuullistaminen voi muuttua vastuuttamiseksi, joka perustuu esimerkiksi oletukseen, että taloudelliset intressit ohjaavat metsänomistajan päätöksentekoa. Luonnonvarahallinnassa tämälapsista vastuuttamisen hegemoniaa Mustalahti ja Agrawal (2020) kuvaavat tilanteeksi, jossa ylhäältä päin annetut tavoitteet ja arvot luovat yleisesti hyväksytyyn uskon siitä, miten luonnonvaroja tulisi käyttää tai kenen kuuluisi kantaa vastuu luonnonvarahallinnasta (Mwaseba et al. 2020).

Haastatteluista ilmenee nuorten metsänomistajien usko ja luottamus metsäsektorin ammattilaisten tietämykseen ja auktoriteettiin. Tämä heijastellee laajemminkin nykytilannetta, jossa metsänomistajien vastuuttaminen on tiedostamaton normi, joka ei kuitenkaan tosiasiallisesti vahvista toimijuutta.

5 Johtopäätökset

Metsäomaisuuden periminen koetaan edelleenkin osaksi sukupolvien ketjua. Usein metsätila luovutetaan sellaiselle nuorelle perilliselle, joka on tai jonka oletetaan olevan kiinnostunut metsätaloudesta. Metsäyhtymässä päätöksenteko metsäomaisuudesta ei lähtökohtaisesti voi olla yhdellä omistajalla. Tästä syystä on luonnollista, että monessa tapauksessa päätöksenteko ei ole yksin nuorilla itsellään. Tämän tutkimuksen perusteella nuorten metsänomistajien päätöksenteon valmiuksiin sekä valtaan ja vastuuseen vaikuttavat kokeneempien sukulaisten arvot, asenteet ja sosiaaliset käytännöt.

Uusi metsälaki (2014) korostaa yksittäisen metsänomistajan roolia ja vastuuta metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä hoidosta ja käytöstä. Suomalaisen metsäpolitiikan ajatus on, että viranomainen ei juurikaan puutu metsänomistajan päätöksiin (negatiivinen vapaus). Käytännön metsäneuvonnan taustalla on kuitenkin pyrkimys esimerkilliseen metsänkasvatukseen (positiivinen vapaus). Tämä tulkinta-avaruuden laajuus saattaa aiheuttaa nuorissa metsänomistajissa neuvottomuutta ja halua tukeutua päätöksenteossa kokeneempiin sukulaisiin ja metsäammattilaisiin. Metsälainsäädäntö, metsävarojen käyttöön liittyvät hallinnolliset rakenteet, metsäammattilaiset ja sukulaiset ja heidän arvonsa eivät aina tue nuorten metsänomistajien toimijuutta ja kyvykkyyttä, vaan pelkästään vastuuttavat heidät toteuttamaan ulkoapäin määriteltyä metsänomistajuutta.

Nuorten metsänomistajien haastatteluissa nousi esiin tiedon kyseenalaistamisista ja eriäviä näkemyksiä, mutta myös moniarvoisuutta ja päätöksenteon yksituumaisuutta. Jotta haastatteluissa tunnistettua vastuiden ja valmiuksien epätasapainoa saataisiin korjattua, metsäomaisuuden luovuttamisprosessiin tulisi sisältyä ylisukupolvisen tiedon jakaminen. Vastuullistamisen tulisi olla kohtuullista ja reagoivaa. Auktoriteettien ja ammattilaisten tulisi olla valmiita kuuntelemaan nuoria ja siirtämään päätösvaltaa nuorten arvoja ja osaamista kunnioittaen.

Liitteet

L1.pdf; Seloste tutkimushankkeesta ja sen toteuttajista sekä haastatteluun liittyvistä tietosuojakysymyksistä,

L2.pdf; Lista haastattelun teemoista,

saatavilla osoitteessa <https://doi.org/10.14214/ma.10513>.

Kiitokset

Nuorten metsänomistajien yhteys- ja metsätiedot saatiin Suomen metsäkeskukselta, päätös yhteystietojen luovuttamisesta 26.9.2018 DNro 1770/08.00/2018. Kiitokset myös kaikille haastatelluille metsänomistajille sekä Juha Hiedanpäälle ja muille käsikirjoitukseen korjauksia esittäneille tarkastajille.

Rahoitus

Tutkimus toteutettiin osana strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) rahoittamaa 'ALL-YOUTH Kaikki nuoret haluavat määrätä elämästään' -tutkimushanketta (päättönumerot 312689 ja 312692). Tässä monitieteisessä hankkeessa tutkitaan 16–30-vuotiaiden nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuuksia ja esteitä, sekä nuorten käsityksiä kestävästä kehityksestä ja hyvinvoinnista.

Lähteet

- Barad K (2003) Posthumanist performativity: toward an understanding of how matter comes to matter. *Signs* 28: 801–831. <https://doi.org/10.1086/345321>.
- Bauhus J, Puettemann KJ, Kühne C (2013) Close-to-nature forest management in Europe: does it support complexity and adaptability of forest ecosystems? *Julkaisussa: Messier C, Puettmann KJ, Coates KD (toim) Managing forests as complex adaptive systems: building resilience to the challenge of global change. Routledge, London, s. 187–213.* <https://doi.org/10.4324/9780203122808>.
- Bourdieu P (1977) *Outline of a theory of practice.* Cambridge University Press, Cambridge. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511812507>.
- Bourdieu P (1998) *Practical reason: on the theory of action.* Polity Press, Cambridge.
- Boylorn R (2008) Participants as co-researchers. *Julkaisussa: Given LM (toim) The SAGE encyclopedia of qualitative research methods. Sage Publications, Los Angeles, s. 600–602.*
- Cleaver F (2007) Understanding agency in collective action. *J Hum Dev* 8: 223–244. <https://doi.org/10.1080/14649880701371067>.
- Cooper C (2012) Imagining 'radical' youth work possibilities: challenging the 'symbolic violence' within the mainstream tradition in contemporary state-led youth work practice in England. *J Youth Stud* 15: 53–71. <https://doi.org/10.1080/13676261.2011.618489>.
- Devotta K, Woodhall-Melnik J, Pedersen C, Wendaferew A, Dowbor TP, Gulohmeyerilcher SJT, Hamilton-Wright S, Ferentzy P, Hwang SW, Matheson FI (2016) Enriching qualitative research by engaging peer interviewers: a case study. *Qual Res* 16: 661–680. <https://doi.org/10.1177/1468794115626244>.
- Dobrynin D, Smirennikova E, Mustalahti I (2020) Non-state forest governance and 'Responsibilization': the prospects for FPIC under FSC certification in Northwest Russia. *Forest Policy Econ* 115, article id 102142. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102142>.
- Durham E, Baker H, Smith M, Moore E, Morgan V (2014) *The BiodivERsA stakeholder engagement handbook.* BiodivERsA, Paris. <https://www.biodiversa.org/705/download>. Viitattu 15.1.2021
- Erbaugh JT (2019) Responsibilization and social forestry in Indonesia. *Forest Policy Econ* 109, article id 102019. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2019.102019>.
- Gordon T (2005) Toimijuuden käsitteen dilemmoja. *Julkaisussa: Meurman-Solin A, Pyysiäinen I (toim) Ihmistieteet tänään. Gaudeamus, Helsinki, s. 114–130.*
- Hinds L, Grabosky P (2010) Responsibilisation revisited: from concept to attribution in crime control. *Secur J* 23: 95–113. <https://doi.org/10.1057/palgrave.sj.8350089>.
- Holland S (2009) Listening to children in care: a review of methodological and theoretical approaches to understanding looked after children's perspectives. *Child Soc* 23: 226–235. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2008.00213.x>.
- Holland S, Renold E, Ross NJ, Hillman A (2010) Power, agency and participatory agendas: a critical exploration of young people's engagement in participative qualitative research. *Childhood*

- 17: 360–375. <https://doi.org/10.1177/0907568210369310>.
- Hänninen H, Valonen M, Haltia E (2020) Metsänomistajat palveluiden käyttäjinä: metsänomistaja 2020 -tutkimuksen tuloksia. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 63/2020. Luonnonvarakeskus, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-039-7>.
- Juhila K, Raitakari S (2017) Osallistumistulo aikuissosiaalityössä. Alusta! <https://alusta.uta.fi/2017/03/28/osallistumistulo-aikuissosiaalityossa/>. Viitattu 15.1.2021.
- Juhila K, Raitakari S, Hall C (toim) (2017) Responsibilisation at the margins of welfare Services. Routledge, London. <https://doi.org/10.4324/9781315681757>.
- Juntunen A (2020) Nuoret ja elävä toimijuuden tunto elämänsä käännepöydässä. Janus 28: 20–41. <https://doi.org/10.30668/janus.70093>.
- Kangas J, Hänninen H (2003) Tilakohtainen metsäsuunnittelu – metsäpolitiikkaa vai metsänomistajan päätöstukea? Metsätieteen aikakauskirja 2/2003: 153–156. <https://doi.org/10.14214/ma.5684>.
- Karppinen H, Tiainen L (2010) ”Semmonen niinkun metsäkansa” – suurten ikäluokkien perijät tulevaisuuden metsänomistajina. Metsätieteen aikakauskirja 1/2010: 19–38. <https://doi.org/10.14214/ma.6782>.
- Karppinen H, Hänninen H, Horne P (2020) Suomalainen metsänomistaja 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020. Luonnonvarakeskus, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-961-3>.
- Kelly B, Dixon J, Incarnato M (2016) Peer research with young people leaving care: reflections from research in England, Northern Ireland and Argentina. Julkaisussa: Mendes P, Snow P (toim) Young people transitioning from out-of-home care: international research, policy and practice. Palgrave Macmillan, London, s. 221–240. https://doi.org/10.1057/978-1-137-55639-4_11.
- Kelly B, Gilligan E, Friel S, Smith D, Pinkerton J, McShane T (2017) “More than we expected!”: a guide to peer research with young people. Queens University Belfast, Belfast. <http://www.research.hscni.net/sites/default/files/More%20than%20we%20expected%21%20A%20guide%20to%20peer%20research%20with%20young%20people.pdf>. Viitattu 15.1.2021
- Korhonen J, Tuppur A, Jantunen A, Pätäri S, Toppinen A (2020) Suomalaisten 17–18-vuotiaiden nuorten näkemykset metsäalasta. Metsätieteen aikakauskirja, artikkelitunnus 10327. <https://doi.org/10.14214/ma.10327>.
- Krott M, Bader A, Schusser C, Devkota R, Maryudi A, Giessen L, Aurenhammer H (2014) Actor-centred power: the driving force in decentralised community-based forest governance. Forest Policy Econ 49: 34–42. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2013.04.012>.
- Kröger M, Raitio K (2017) Finnish forest policy in the era of bioeconomy: a pathway to sustainability? Forest Policy Econ 77: 6–15. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2016.12.003>.
- Lidestav G (2010) In competition with a brother: women’s inheritance positions in contemporary Swedish family forestry. Scand J Forest Res 25: 14–24. <https://doi.org/10.1080/02827581.2010.506781>.
- Maa- ja metsätalousministeriö (2019) Kansallinen metsästrategia 2025 – päivitys: Valtioneuvoston periaatepäätös 21.2.2019. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:7. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-889-3>.
- Mustalahti I (2018) The responsive bioeconomy: the need for inclusion of citizens and environmental capability in the forest based bioeconomy. J Clean Prod 172: 3781–3790. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.06.132>.
- Mustalahti I, Agrawal A (2020) Research trends: responsabilization in natural resource governance. Forest Policy Econ 121, article id 102308. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102308>.
- Mustalahti I, Gutiérrez-Zamora V, Hyle M, Devkota BP, Tokola N (2020) Responsibilization in natural resources governance: a romantic doxa? Forest Policy Econ 111, article id 102033.

- <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2019.102033>.
- Mwaseba DL, Erkkilä A, Friis-Hansen E, Maro AH, Maziku JD (2020) Responsibilization in governance of non-industrial private forestry: experiences from the Southern Highlands of Tanzania. *Forest Policy Econ* 118, article id 102243. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102243>.
- Mäkijärvi L (2009) Nuorten suhtautuminen metsiin ja metsien käyttöön tulevaisuuden metsänomistajina ja päätöksentekijöinä. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen työpapereita 117. <https://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/kaikki-julkaisut/nuorten-suhtautuminen-metsiin-ja-metsien-kayttoon-tulevaisuuden-metsanomistajina-ja-paatoksentekijoina.html>.
- Mäkijärvi L, Rämö A-K, Horne P (2010) Nykynuoret vaikuttajina ja metsänomistajina vuonna 2030. PTT raportteja 222. <https://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/kaikki-julkaisut/nykynuoret-vaikuttajina-ja-metsanomistajina-vuonna-2030.html>.
- Nairz-Wirth E, Feldmann K (2017) Teachers' views on the impact of teacher–student relationships on school dropout: a Bourdieusian analysis of misrecognition. *Pedagogy Cult Soc* 25: 121–136. <https://doi.org/10.1080/14681366.2016.1230881>.
- Nind M (2011) Participatory data analysis: a step too far? *Qual Res* 11: 349–363. <https://doi.org/10.1177/1468794111404310>.
- Nummelin T, Riala M, Hänninen R (2016) Finnish students' perceptions on future forest. *Julkaisussa: Hoen HF, Glosli C (toim) Proceedings of the biennial meeting of the Scandinavian Society of Forest Economics, Drøbak, Norway, 25–27 May 2016. Scandinavian Forest Economics* 46: 149–161. https://www.ssfe-network.org/wp-content/uploads/2017/01/Scandinavian_Forest_Economics_No_46.pdf.
- Orsi F, Ciolli M, Primmer E, Varumo L, Geneletti D (2020) Mapping hotspots and bundles of forest ecosystem services across the European Union. *Land Use Policy* 99, article id 104840. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104840>.
- Parcell ES, Baker BMA (2018) Narrative analysis. *Julkaisussa: Allen M (toim) The SAGE encyclopedia of communication research methods*. Sage, Los Angeles. <https://doi.org/10.4135/9781483381411>.
- Peltola A, Rätty M, Sauvula-Seppälä T, Torvelainen J, Uotila E, Vaahtela E, Ylitalo E (2020) Suomen metsätilastot 2020. Luonnonvarakeskus, Helsinki. ISBN 978-952-380-106-6.
- Pynnönen S (2020) Knowledge use in the management of privately owned forests: a focus on decision support services for multi-objective forest use. *Dissertationes Forestales* 289. <https://doi.org/10.14214/df.289>.
- Pyyry N (2012) Nuorten osallisuus tutkimuksessa: menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyriä. *Nuorisotutkimus* 30: 35–53. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1755275>.
- Rämö A-K, Toivonen R (2009) Uusien metsänomistajien asenteet, motiivit ja aikomukset metsiin ja metsänomistukseen liittyvissä asioissa. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja 216. <https://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/kaikki-julkaisut/uusien-metsanomistajien-asenteet-motiivit-ja-aikomukset-metsiin-ja-metsanomistukseen-liittyvissa-asioissa.html>.
- Sungusia E, Friis Lund J, Ngaga Y (2020) Decolonizing forestry: overcoming the symbolic violence of forestry education in Tanzania. *Crit Afr Stud* 12: 354–371. <https://doi.org/10.1080/21681392.2020.1788961>.
- Suomen Metsäyhdistys (2019) Nuorten metsäbarometri. *Taloustutkimus*. <https://smy.fi/materiaali/nuorten-metsabarometri-2019/>. Viitattu 15.1.2021
- Takala T, Hujala T, Tanskanen M, Tikkanen J (2019) Competing discourses of the forest shape forest owners' ideas about nature and biodiversity conservation. *Biodivers Conserv* 28: 3445–3464. <https://doi.org/10.1007/s10531-019-01831-7>.
- Vehviläinen S (2020) Ohjaustyön opas: yhteistyössä kohti toimijuutta. Gaudeamus, Helsinki.
- Warren S (2000) Let's do it properly: inviting children to be researchers. *Julkaisussa: Lewis A,*

- Lindsay G (toim) Researching children's perspectives. Open University Press, Buckingham, s. 122–134.
- Weiss G, Lawrence A, Lidestav G, Feliciano DMS, Hujala T (2017) Changing forest ownership in Europe – main results and policy implications. COST Action FP1201 FACESMAP Policy Paper. EFICEEC-EFISEE Research Report. European Forest Institute Central-East and South-East European Regional Office, Vienna.
- Weiss G, Lawrence A, Hujala T, Lidestav G, Nichiforel L, Nybakk E, Quiroga S, Sarvašová Z, Suarez C, Živojinović I (2019) Forest ownership changes in Europe: state of knowledge and conceptual foundations. *Forest Policy Econ* 99: 9–20. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2018.03.003>.
- Winkel G (toim) (2017) Towards a sustainable European forest-based bioeconomy – assessment and the way forward. *What Science Can Tell Us* 8. European Forest Institute. https://efi.int/sites/default/files/files/publication-bank/2018/efi_wsctu8_2017.pdf.

52 viitettä.